

АНАЛІТИЧНИЙ ЗВІТ

ЯК ЗАБЕЗПЕЧИТИ ПРОЗОРИСТЬ ІНВЕСТИЦІЙНОГО СЕКТОРУ В МІСТАХ?

Transparency International Україна є акредитованим представником міжнародної антикорупційної неурядової організації Transparency International, яка має національні представництва по всьому світу та працює більше як у 100 країнах.

Місія TI Україна: знизити рівень корупції в Україні шляхом сприяння прозорості, підзвітності та доброчесності публічної влади і громадянського суспільства.

Аналітичний звіт. Як забезпечити прозорість інвестиційного сектору в містах?

www.ti-ukraine.org
transparentcities.in.ua

Керівник програми: **Катерина Цибенко**

Ця публікація підготовлена в рамках проекту «Прозорість і доброчесність публічного сектору», який виконується Програмою розвитку ООН в Україні та фінансується Міністерством закордонних справ Данії протягом 2015–2018 рр. Думки, висновки чи рекомендації належать авторам та упорядникам цього видання і не обов'язково відображають погляди Міністерства закордонних справ Данії, Програми розвитку Організації Об'єднаних Націй чи інших агенцій ООН.

Програма розвитку Організації Об'єднаних Націй (ПРООН) є глобальною мережею ООН в галузі розвитку, яка виступає за позитивні зміни та надає країнам доступ до джерел знань, досвіду та ресурсів, щоб допомогти людям в усьому світі будувати краще життя. ПРООН співпрацює з понад 170 країнами світу, допомагаючи їм знаходити власні шляхи розв'язання глобальних та національних проблем у галузі людського розвитку.

Вступ

Після старту процесу децентралізації міста в Україні почали активно конкурувати між собою за таланти та інвестиції. Тому не дивно, що очільники міст часто заявляють про те, що вони сприяють розвитку підприємництва та очікують приходу інвестицій. Наша команда вирішила допомогти муніципальним управлінцям, потенційним інвесторам, підприємцям та лідерам НУО оцінити рівень прозорості в інвестиційній сфері найбільших 100 міст в Україні. Це дослідження не вимірює інвестиційну привабливість міст чи якість послуг для інвесторів. Через дослідження прозорості інвестиційного сектору ми вимірюємо потенційну управлінську спроможність муніципалітетів у відповідній сфері.

За підсумками консультацій з найбільшими міжнародними фінансовими організаціями, бізнес асоціаціями та проектами міжнародної технічної допомоги, а саме Європейською бізнес асоціацією (ЕВА), Європейським банком реконструкції та розвитку (ЕБРД), Світовим банком, Торгово-промисловою палатою та іншими ми визначили 17 ключових індикаторів для проведення дослідження. Серед індикаторів у дослідженні є ті, які стосуються регуляторної політики, роботи з програмами міжнародної технічної допомоги, інвестиційних пропозицій та багато інших.

Це дослідження є одним з ключових доповнень до Рейтингу прозорості 100 найбільших міст України, який впроваджується програмою «Transparent Cities/Прозорі міста», і вже суттєво допомогло у підсиленні конкуренції між містами та встановлення нових стандартів у прозорості для місцевого самоврядування.

За підсумками дослідження, лише 16 громад зі 100 мають на офіційному веб-сайті геопортал. Менше половини міст ухвалили окрему програму, яка сприяє розвитку підприємництва, та її фінансують. Також менше 40% міст оприлюднили інвестиційний паспорт англійською та українською мовою. І лише 4 міста зі 100 запровадили електронні аукціони для продажу прав на розміщення сезонної торгівлі. Решту результатів дослідження ви можете знайти на сторінках цього звіту та на веб-сайті www.transparentcities.in.ua. Аналіз прозорості інвестиційного сектору відбувався протягом липня–серпня 2018 року.

Унікальною особливістю цього дослідження є те, що міста мають можливість через запровадження нових стандартів прозорості інвестиційного сектору підняти в рейтингу у режимі реального часу. Ми не лише вимірюємо поточний стан справ, але й прагнемо допомогти ініціативним управлінцям у містах та активним громадянам запровадити кращі практики. Наша команда щиро вірить, що сталий розвиток міст є одним із ключових інструментів стрімкого економічного розвитку держави. А без прозорості та високої спроможності міст в сфері інвестицій, розвиток підприємництва у громадах неможливий.

З надією на подальшу співпрацю,

Тарас Случик

Анатолій Котов

Катерина Цибенко

Олександр Солонтай

Олександр Пліва

Аліна Кобенко

Коментарі інвестиційних експертів

ГАННА ГЕРАСИМЧУК,
Голова Секретаріату UNIC

В першу чергу, хотіли б подякувати Transparency International Ukraine за підготовку звіту «Як забезпечити прозорість інвестиційного сектору в містах». Результати дуже цікаві і корисні, особливо для бізнес сектора. Важливо знати, наскільки органи місцевої влади сприяють легкості ведення бізнесу, а також - наскільки доступний і прозорий інвестиційний клімат на локальному рівні. Ринки і середовище ведення бізнесу в Україні в різних регіонах дійсно відрізняється.

Звіт однозначно корисний компаніям, які планують розвивати діяльність та/або виробництво в нових для себе регіонах країни. Учасники UNIC також будуть зацікавлені в результатах звіту, так як серед них - українські та міжнародні компанії, для яких прозорість і комплаєнтність ведення бізнесу особливо важливі. Вірю, що приклади кращих практик прозорості інвестиційного сектору, представлені в звіті, допоможуть місцевим органам влади поліпшити свої механізми і формати залучення інвесторів. Це, в свою чергу, допоможе вдосконалити вже існуючі способи їх взаємодії з бізнесом.

АЛЬГІРДАС ШЕМЕТА,
Бізнес-омбудсмен в Україні

Ми вважаємо, що Рейтинг прозорості інвестиційного сектору 100 найбільших міст України буде корисним для проаналізованих муніципалітетів, що він заохотить їх працювати прозоро і відповідати критеріям успішних міст.

ОЛЬГА СИВАК,
Представник UkraineInvest в Західній Україні

Міста, які зацікавлені у залученні інвесторів, повинні дуже чітко представляти інформацію про себе і свої проекти. Найбільш «просунуті» міста мають для цього окремі вебсайти Invest_in_НазваМіста (звичайно ж, англійською мовою). Інвестори - це дуже зайняті люди, які не мають багато часу, щоб перерхувати безліч сторінок статистики чи порожніх текстів. Подається, як правило, короткий опис проекту на 1-2 сторінки (англ. teaser). Наприклад, місто шукає інвестора для індустріального парку: в описі має бути показана карта розташування ділянки, площа, під'їзні дороги. Найголовніше - інвестора цікавить підведення інженерних мереж до ділянки. На карті повинні бути показані точки підключення і потужності електрики, газу, води, оптоволокна. Чи місто має технічну документацію на ці підключення? Чи готове співфінансувати їх проведення?

Представлення інформації на сайті - це тільки перший крок у залученні інвестора, але він має бути зроблений правильно.

ОЛЕКСІЙ ДОРОГАНЬ,
Операційний директор,
BRDO Платформа ефективного регулювання

Ми раді, що рейтинг Transparent Cities визнав приєднання міст до нашого державного інфосервісу для оформлення бізнесу StartBusinessChallenge (sbc.regulation.gov.ua) одним з ключових кроків для створення інвестиційно прозорого міста.

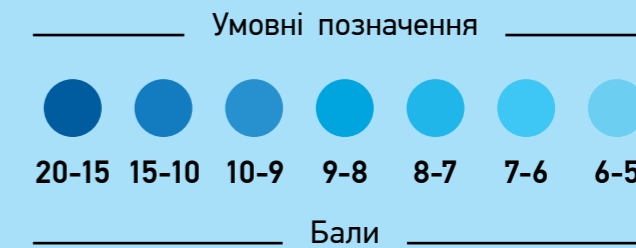
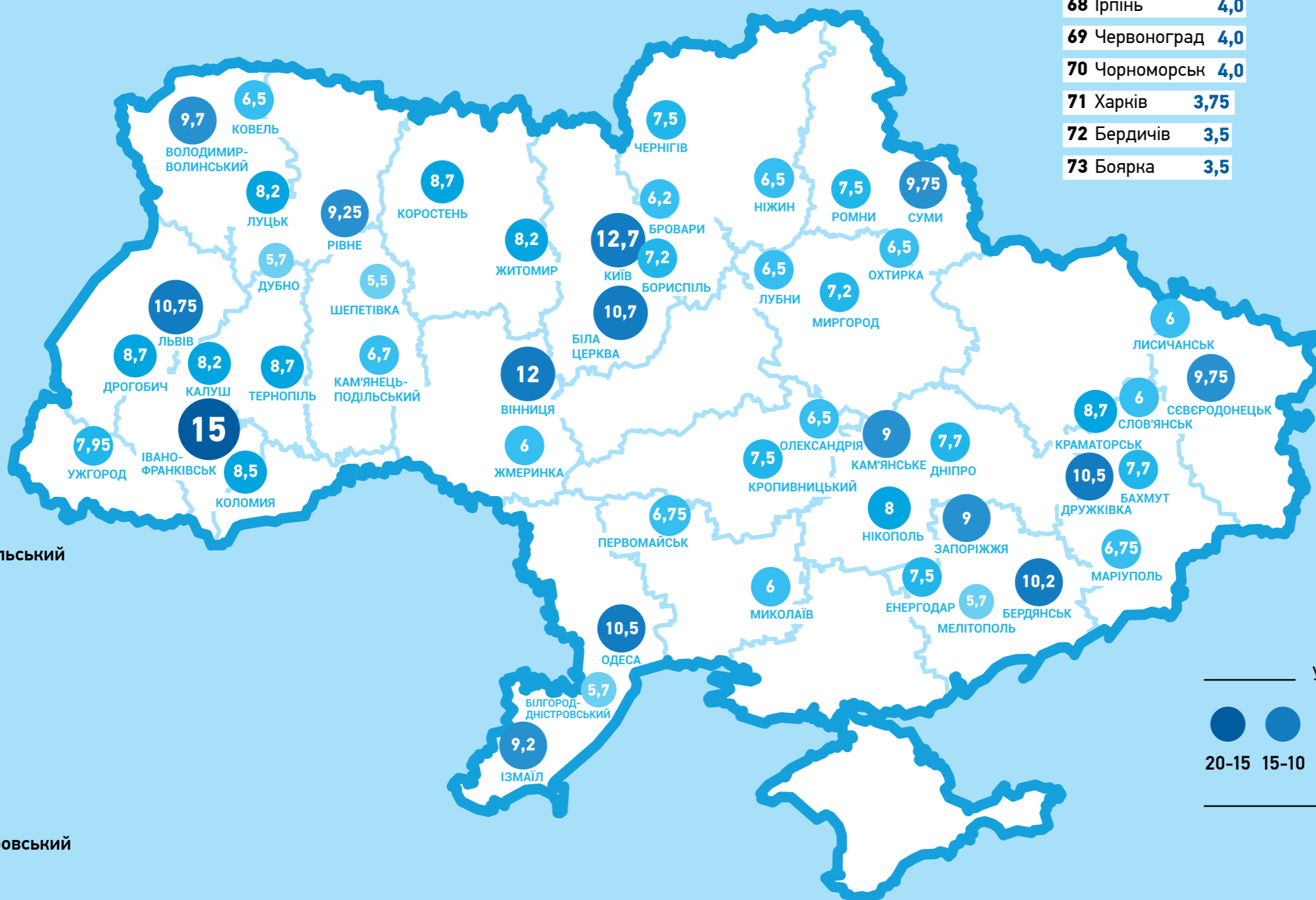
РЕЙТИНГ ПРОЗОРОСТІ ІНВЕСТИЦІЙНОГО СЕКТОРУ МІСТ УКРАЇНИ

- 1 Івано-Франківськ
- 2 Київ
- 3 Вінниця
- 4 Львів
- 5 Біла Церква
- 6 Дружківка
- 7 Одеса
- 8 Бердянськ
- 9 Сєвєродонецьк
- 10 Суми
- 11 Володимир-Волинський
- 12 Рівне
- 13 Ізмаїл
- 14 Запоріжжя
- 15 Кам'янське
- 16 Дрогобич
- 17 Коростень
- 18 Краматорськ
- 19 Тернопіль
- 20 Коломия
- 21 Житомир
- 22 Калуш
- 23 Луцьк
- 24 Нікополь
- 25 Ужгород
- 26 Бахмут
- 27 Дніпро
- 28 Энергодар
- 29 Кропивницький
- 30 Ромни
- 31 Чернігів
- 32 Бориспіль
- 33 Миргород
- 34 Маріуполь
- 35 Первомайськ
- 36 Кам'янець-Подільський
- 37 Ковель
- 38 Лубни
- 39 Ніжин
- 40 Олександрія
- 41 Охтирка
- 42 Хмельницький
- 43 Бровари
- 44 Жмеринка
- 45 Лисичанськ
- 46 Миколаїв
- 47 Слов'янськ
- 48 Білгород-Дністровський
- 49 Дубно
- 50 Мелітополь

51	Шепетівка	5,5
52	Чернівці	5,45
53	Лиман	5,2
54	Лозова	5,2
55	Херсон	5,2
56	Каховка	5,0
57	Мукачево	5,0
58	Кременчук	4,95

59	Южноукраїнськ	4,75
60	Покров	4,7
61	Рубіжне	4,5
62	Світловодськ	4,5
63	Сміла	4,5
64	Фастів	4,5
65	Нетішин	4,2
66	Подільськ	4,2
67	Горішні Плавні	4,0
68	Ірпінь	4,0
69	Червоноград	4,0
70	Чорноморськ	4,0
71	Харків	3,75
72	Бердичів	3,5
73	Боярка	3,5

74	Славута	3,5
75	Старокосятинів	3,5
76	Жовті Води	3,2
77	Костянтинівка	3,2
78	Ізюм	3,0
79	Мирноград	3,0
80	Самбір	2,45
81	Конотоп	2,2
82	Новоград-Волинський	2,2
83	Павлоград	2,2
84	Шостка	2,0
85	Васильків	2,0
86	Вараш	1,5
87	Марганець	1,2
88	Полтава	1,2
89	Куп'янськ	1,0
90	Нова Каховка	1,0
91	Нововолинськ	1,0
92	Стрий	1,0
93	Вишневе	0,75
94	Дунаївці	0
95	Кривий Ріг	0
96	Новомосковськ	0
97	Покровськ	0
98	Прилуки	0
99	Умань	0
100	Черкаси	0

Чи проводяться відкриті публічні заходи для обговорення проектів регуляторних актів та оприлюднюється інформація про врахування або неврахування пропозицій та зауважень до проектів регуляторних актів за підсумками публічного заходу?

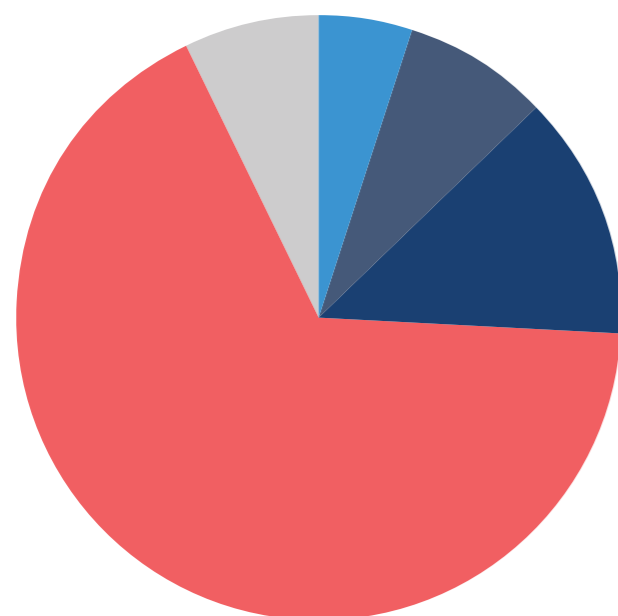
Відкрита комунікація органів місцевого самоврядування у процесі підготовки рішень є однією з ключових ознак прозорості їхньої діяльності.

Важливо, щоб представники бізнесу мали можливість надати свої пропозиції до регуляторних актів ще на етапі їхнього створення. Процес надання цих пропозицій має бути задокументованим таким чином, щоб усі могли ознайомитися з тим, які пропозиції і від кого надходять, а також з результатами їхнього розгляду. Це є свідченням того, що муніципалітет готовий до відкритого діалогу та сприяє підвищенню привабливості міст для бізнесу та інвесторів.

З огляду на важливість налагодження і належного висвітлення містами такого діалогу при підготовці рішень, які змінюють правила ведення бізнесу, за цей індикатор рейтингу може бути нахорвана максимальна кількість балів — 3.

Прозорість цього індикатора загалом по Україні складає 14,7%, що є дуже мало. Максимум балів по цьому індикатору мають тільки 5 міст — Біла Церква, Житомир, Івано-Франківськ, Кам'янське та Калуш. Максимум балів міста отримували лише в тому випадку, якщо відбулися відкриті публічні заходи для обговорення проектів регуляторних актів, про які анонсували заздалегідь та оприлюднювали інформацію про врахування або неврахування пропозицій та зауважень до проектів регуляторних актів за підсумками кожного такого заходу щодо кожного регуляторного акту, що був прийнятий у період з 1 липня 2017 по 1 липня 2018 року. 67 міст

мають 0 балів, а це означає, що такі заходи або не проводяться, або інформація не оприлюднюється. Переважно міста мають або згадки в новинах про проведені обговорення, або оприлюднюють новину тільки за результатами обговорення, але без протоколу.

3 бали – 5 міст

2 бали – 8 міст

1 бал – 13 міст

0 балів – 67 міст

не надіслали відповіді на запити – 7 міст

Гарні практики

Гарним прикладом у втіленні даного індикатора є **Білоцерківська міська рада**. На їх сайті new.bc-gada.gov.ua в розділі «Влада» - «Білоцерківська міська рада» - «Регуляторна політика» - «Громадські обговорення» ([посилання](#)) є протоколи всіх громадських обговорень проектів регуляторних актів. В протоколах вказується інформація про присутніх (в тому числі громадських активістів), запрошених, порядок денний, перелік виступаючих та коротко їхні промови, а також рішення.

Херсонська міська рада [проводить](#) громадські слухання щодо проектів регуляторних актів, оприлюднює документи за підсумками та відеозапис слухань. Це можна знайти в розділі «Економічна сфера» - «Регуляторна діяльність» - «Проекти регуляторних актів».

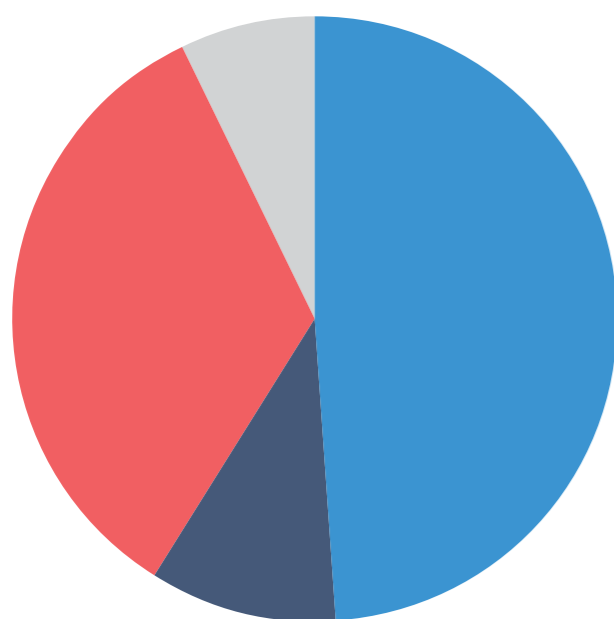
Погані практики

Нерідко оголошення про обговорення регуляторних актів публікуються в загальному переліку оголошень, і їх складно ідентифікувати. Наприклад, на головній сторінці сайту **Вишнівської міської ради** є такий розділ [«Оголошення»](#).

Чи оприлюднюються на офіційному сайті проекти рішень регуляторних актів міської ради в передбачений законом термін?

Публікація проектів рішень регуляторних актів для одержання зауважень та пропозицій прямо передбачена законом. Це дає можливість громадськості та бізнесу, зокрема інвесторам, приймати участь в підготовці кращих рішень, коментувати їх та відстоювати власні інтереси.

Майже половина — 49 міських рад — оприлюднювали всі акти за останній рік (1 липня 2017 – 1 липня 2018) за місяць до їхнього розгляду. Проекти містять аналіз регуляторного впливу та інші супровідні документи, визначені законодавством. Ще в 34 міст більше 50% регуляторних актів оприлюднюються з порушенням строку або без аналізу регуляторного впливу, інших супровідних документів. І в 10-ти містах з такими порушеннями оприлюднювали менше 50% актів. Сім міст не надали відповіді на інформаційні запити з таким питанням.

Гарні практики

Переважно міста публікують проекти один за одним, підряд, що іноді важко зорієнтуватися й відшукати потрібний акт. Але є й гарні практики.

Житомирська міська рада, хоча й отримала 0,5 балів, але має [таблицю](#) в розділі «Підприємцям» — «Регуляторна діяльність» — «Регуляторна діяльність міської ради», де можна в зручному форматі подивитися проект регуляторного акту, аналіз регуляторного впливу, інформацію про відстеження результативності та саме прийняте рішення. Єдине, чого не вистачає, — це зазначення дат.

Бердянська міська рада отримала максимум за цей індикатор і має зручну [таблицю](#) в розділі «Бізнес» — «Регуляторна політика» — «Планування діяльності»

- 1 бал – **49 міст**
- 0,5 бали – **10 міст**
- 0 балів – **34 міста**
- не надіслали відповіді на запити – **7 міст**

Погані практики

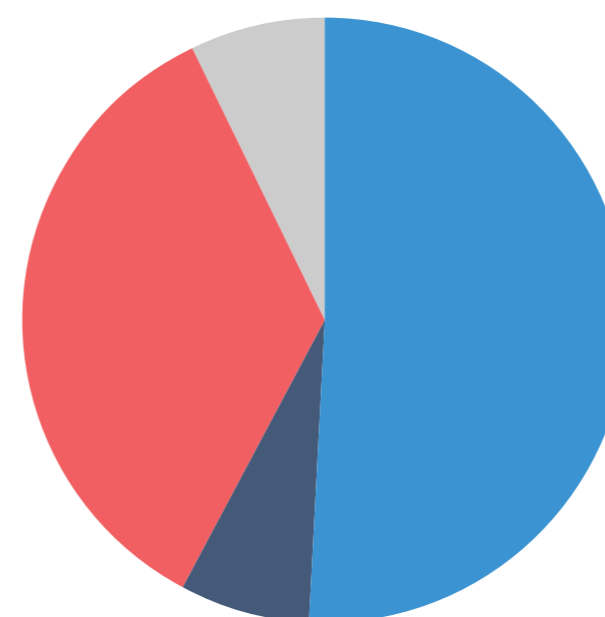
На сайті **Стрийської міської ради** в розділі «[Економіка, підприємництво та регуляторна політика](#)» всі документи, що стосуються регуляторної політики, публікуються разом: і самі проекти, і звіти про відстеження, й інформація про аналіз регуляторного впливу. Серед них дуже важко відшукати потрібний. Така неорганізованість сайту має погані наслідки як для тих, хто шукає акти, так і для самих працівників міської ради, оскільки громадяни не можуть знайти документи, вони пишуть запити на інформацію, які працівникам міської ради необхідно обробляти. Це додаткова витрата часу та коштів.

У великій кількості міських рад неможливо швидко визначити дату публікації документа. Загалом перевірка дат оприлюднення документів ускладнена майже в усіх містах.

Чи оприлюднюються на офіційному сайті проекти рішень регуляторних актів виконавчого комітету в передбачений законом термін?

Оприлюднення проектів рішень регуляторних актів до внесення цих проектів на розгляд засідання відповідного виконавчого органу ради передбачається законодавством. Це дає можливість представникам бізнесу, інвесторам коментувати їх, надавати свої пропозиції та відстоювати свої інтереси.

51 міських рад із 100 досліджених оприлюднили всі акти за останній рік (1 липня 2017 – 1 липня 2018) за місяць до їх розгляду. Проекти містять аналіз регуляторного впливу та інші супровідні документи, визначені законодавством. У 7 міських радах менше 50% актів оприлюднюються з порушенням строку або без аналізу регуляторного впливу інших супровідних документів. Ще в 35 міст більше 50% регуляторних актів оприлюднюються з порушенням строку або без аналізу регуляторного впливу, інших супровідних документів. Сім міст не надали відповіді на інформаційні запити з таким питанням.

Гарні практики

Гарною є практика розподілу проектів регуляторних актів на сайті у дві категорії — міської ради та виконавчого комітету. Хоча, з іншого боку, якщо зацікавлені особи не зовсім обізнані про відмінність повноважень міської ради та виконкому в регуляторній політиці, то їм буде непросто розібратися, якщо існує розподіл тільки по категоріях міської ради та виконавчого комітету.

- 1 бал – **51 місто**
- 0,5 бали – **7 міст**
- 0 балів – **35 міст**
- не надіслали відповіді на запити – **7 міст**

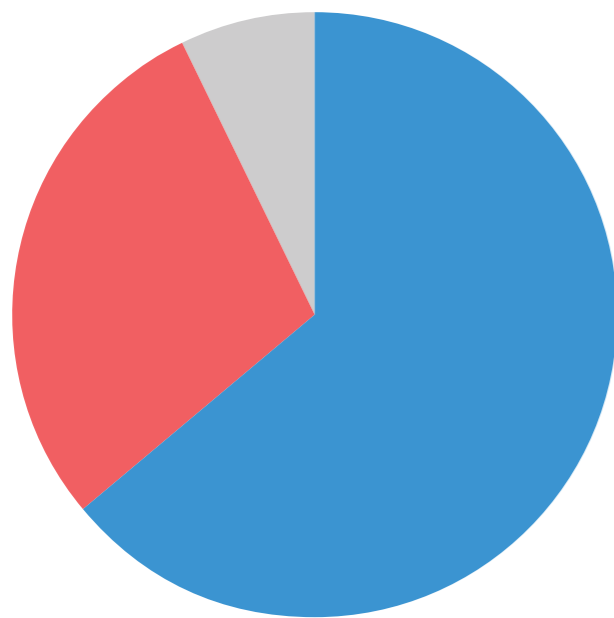
Погані практики

У великій кількості міських рад неможливо швидко визначити дату публікації документа. У значній кількості міст, які отримали 0 балів, цієї дати взагалі немає. Загалом перевірка дат оприлюднення документів ускладнена майже по всіх містах.

На сайті **Хмельницької міської ради** в розділі «Головна» — «Документи» — «Регуляторні акти» — «Проекти на обговорення» [оприлюднено](#) лише тексти проектів регуляторних актів виконавчого комітету без жодних супровідних документів та дат.

Чи можливо на офіційному веб-сайті в окремому розділі ознайомитися з усіма діючими регуляторними актами ОМС або чи підключено місто до загальнодержавної системи оприлюднення та систематизації регуляторних актів (Платформа ефективного регулювання)?

Інвестори, підприємці й ті, хто тільки має намір започаткувати свою справу, повинні мати зручний доступ до рішень, що регулюють ведення бізнесу у місті аби приймати виважені управлінські рішення. Публікація актів на Платформі ефективного регулювання є зручною для підприємців та інвесторів, адже на цій платформі збирається необхідна інформація.

Якщо дивитися на результати дослідження, на сайтах 64 із 100 досліджених міських рад є окремий розділ/сторінка з діючими регуляторними актами або місто підключено до загальнодержавної системи, при цьому вносилися оновлення протягом останнього року, 29 міст цього не мають.

- 1 бал – **64 міста**
- 0 балів – **29 міст**
- не надіслали відповіді на запити – **7 міст**

Гарні практики

Цей індикатор є достатньо прозорим. У переважній більшості випадків реєстр регуляторних актів публікується на сайті міської ради. Якщо ж розпорядник інформації зареєстрований на Платформі ефективного регулювання, то жодного регуляторного акту там немає. Із гарних практик — [таблиця](#) від **Бориспільської міської ради**, в якій є назва акту, його розробник, дата прийнят-

Погані практики

Хмельницька міська рада в розділі «Реєстру регуляторних актів міської ради та виконавчого комітету» [опублікувала](#) тільки перелік регуляторних актів, без тексту. Така ж ситуація в **Тернопільській міській раді** — [посилання](#) на тексти актів немає.

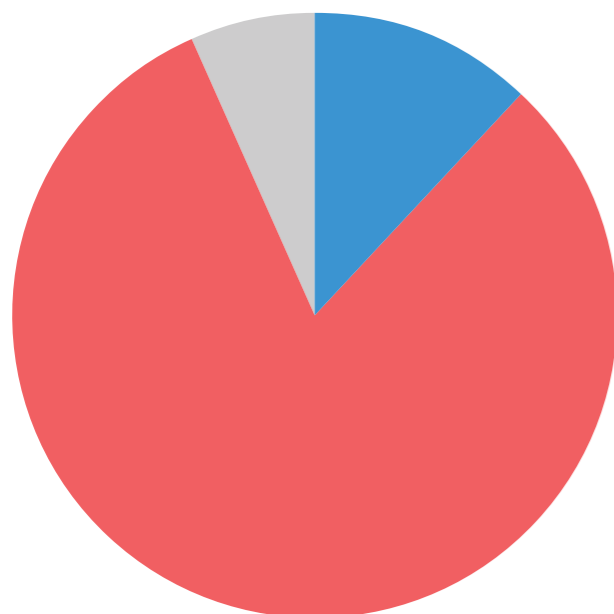
тя рішення та дата включення до реєстру регуляторних актів. Таблицю легко знайти на сайті: «Головна» — «Регуляторна політика» — «Реєстр регуляторних актів» — «Реєстр власних регуляторних актів Бориспільської міської ради та виконавчого комітету».

Чорноморська міська рада в реєстрі регуляторних актів [публікує](#) «статус документа» та ключові слова, які полегшують пошук актів. Реєстр просто знайти у три кліки: «Прозора влада» — «Регуляторна політика» — «Перелік регуляторних актів».

Чи оприлюднено на Єдиному державному порталі відкритих даних перелік діючих регуляторних актів із зазначенням дати набрання чинності, строку проведення базового, повторного та періодичного відстеження їх результативності та інформації про місце їх оприлюднення?

Перелік діючих регуляторних актів підлягає оприлюдненню у форматі відкритих даних після набрання чинності Постановою КМУ №1100 від 20.12.2017 р. Відповідний набір відкритих даних дозволяє підприємцям і інвесторам отримати змістовну інформацію про стан місцевих регуляцій і долучитися до заходів із відстеження результативності діючих рішень задля їх подальшого перегляду. Це можливість знизити адміністративне навантаження, усунути корупційні ризики й спростити ведення господарської діяльності.

Прозорість цього індикатора загалом по Україні є низькою: у період проведення дослідження тільки 13 зі 100 досліджених міст оприлюднили на Єдиному державному порталі відкритих даних перелік діючих регуляторних актів із зазначенням дати набрання чинності, строку проведення базового, повторного та періодичного відстеження їхньої результативності та інформації про місце оприлюднення. Це такі міста, як Бердянськ, Бориспіль, Вінниця, Житомир, Краматорськ, Кропивницький, Луцьк, Тернопіль, Ужгород, Нікополь, Дружківка, Лисичанськ та Слов'янськ. Відповідно 87 міст не оприлюднили.

- 1 бал – 13 міст
- 0 балів – 87 міст
- не надіслали відповіді на запити – 7 міст

Гарні практики

Однією з перших оприлюднила відповідний набір [Вінницька міська рада](#).

Розуміючи складнощі, які виникають у розпорядників при оприлюдненні цього набору відкритих даних, з ініціативи проекту «Регуляторна мапа України», за підтримки проекту «[Прозорість та підзвітність в державному управлінні та послугах](#)», за сприяння [Державної регуляторної служби України](#) та [Державного агентства з питань електронного урядування України](#), розроблено [рекомендації](#) (стандарт) щодо оприлюднення цього переліку.

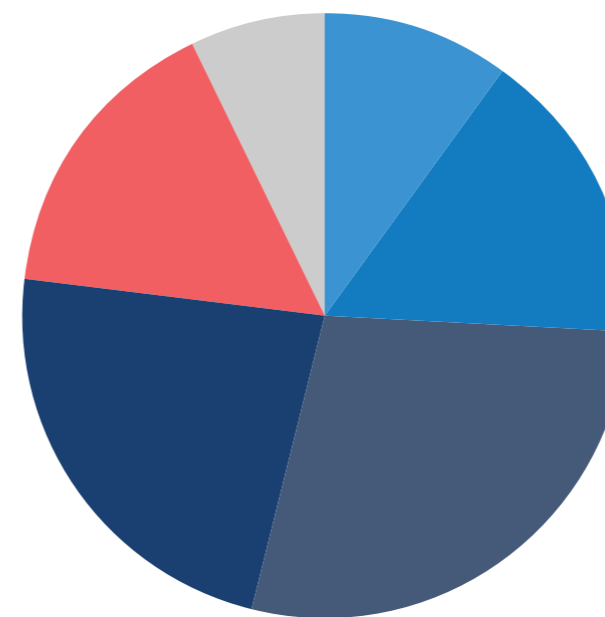
Погані практики

Відмова від оприлюднення розпорядниками переліку діючих регуляторних актів у форматі відкритих даних є порушенням Закону України «Про публічну інформацію». Особи, винні у відповідних порушеннях, можуть бути притягнені до адміністративної відповідальності.

Чи є на офіційному веб-сайті окремий розділ українською та англійською мовами для роботи з інвесторами і чи оприлюднено інвестиційний паспорт громади англійською та українською мовами?

Розділ для роботи з інвесторами чи окремий сайт для інвесторів — це своєрідна візитна картка міста, з яким бажає співпрацювати бізнес. На ньому є інформація про інвестиційні об'єкти, які пропонує місто, інвестиційний паспорт, загальна інформація про місто, переваги міста тощо. Важливо, щоб цей розділ був також і англійською мовою, якщо місто хоче залучати інвесторів з-за кордону.

10 міст із 100 досліджених мають окремий розділ на офіційному веб-сайті або окремий сайт англійською та українською мовами та оприлюднений інвестиційний паспорт громади англійською та українською мовами. 16 міст не мають версії сайту або паспорта однією з мов (переважно англійською). 28 міст мають або розділ обома мовами та не мають паспорта, або навпаки, або мають розділ і паспорт тільки однією мовою. 23 міста мають тільки паспорт однією з мов та не мають розділу, або мають розділ однією з мов і не мають паспорта. 16 міст взагалі не мають ні розділу, ні паспорта.

- 1 бал – 10 міст
- 0,7 балів – 16 міст
- 0,5 балів – 28 міст
- 0,2 балів – 23 міста
- 0 балів – 16 міст
- не надіслали відповіді на запити – 7 міст

Гарні практики

Сайт [Вінницької міської ради](#) має розділ «[Інвестиційна політика](#)», в якому є досить багато різноманітної інформації: нормативні документи, перелік інвестиційних пропозицій і проектів, інформація про Вінницький індустріальний парк та «Вінницький кластер холодильного машинобудування», інвести-

Погані практики

Найгіршою практикою є взагалі відсутність розділу чи сайту для роботи з інвесторами. Така ситуація в наступних містах: Горішні Плавні, Кам'янське, Каховка, Куп'янськ, Мукачево, Чорноморськ, Нова Каховка, Нікополь, Нововолинськ, Вишневе, Васильків, Лисичанськ, Мирноград, Слоб'янськ та Стрий.

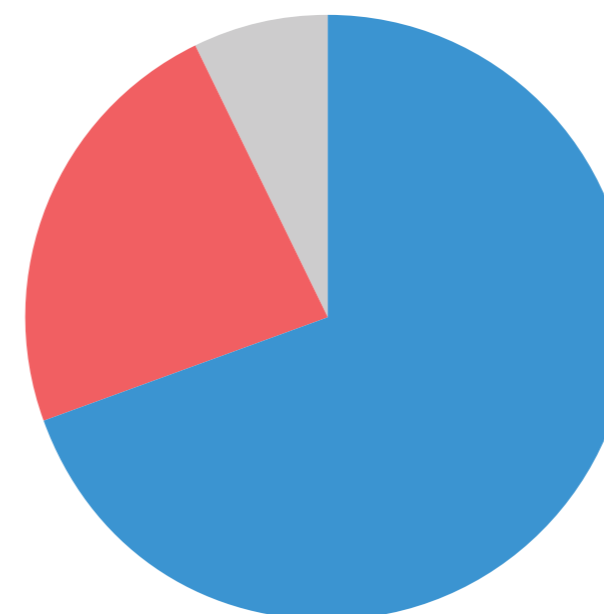
ційний паспорт міста, рейтинг інвестиційної привабливості міста Вінниці, інвестиційний профіль міста.

Міська рада Коростеня Житомирської області має не дуже привабливий інвестиційний розділ на сайті, але є [паспорт міста](#) англійською мовою.

Місто Дружківка Донецької області має дуже детальний [інвестиційний паспорт](#), що, правда, лише українською мовою.

Місто Бердичів Житомирської області зробило привабливий інвестиційний портал, на якому, щоправда, немає інвестиційного паспорта, але сайт є дуже зручним для користування та має багато потрібної інформації: про місто, перелік об'єктів для інвестування, пропозиції тощо.

Також є й інші недопрацювання. Розділ «[Інвестиційна політика](#)» на сайті **Вінницької міської ради** в період дослідження знаходився в важкодоступному та не інтуїтивно зрозумілому місці: «Громадянам» — «Галузі міста» — «Економіка, бізнес та інвестиції».

- 1 бал – **69 міст**
- 0 балів – **23 міст**
- не надіслали відповіді на запити – **7 міст**

Гарні практики

Погані практики

Чи оприлюднено на офіційному веб-сайті в окремому розділі інформацію про інвестиційні об'єкти/проекти, які пропонуються міською владою незалежно від форми власності?

Інформація про об'єкти, які пропонуються для інвестування, — критично необхідна інформація для тих, хто хоче вкладати кошти в місто. Для інвесторів важливо мати змогу оцінити земельні ділянки чи приміщення, не здійснюючи візиту в місто. Це та «реклама», яка дасть найбільший ефект. Офіс із залучення інвестицій Ukraine Invest надає поради міськрадам, як найкраще оформлювати інформацію про інвестиційні об'єкти, щоб вона була привабливою для бізнесу.

Якщо говорити про результати дослідження, то цей індикатор є найпрозорішим серед усіх: 69 міст оприлюднили інформацію про інвестиційні об'єкти. **23 міст** не оприлюднили ніякої інформації, серед них два міста обласного значення — Полтава та Суми.

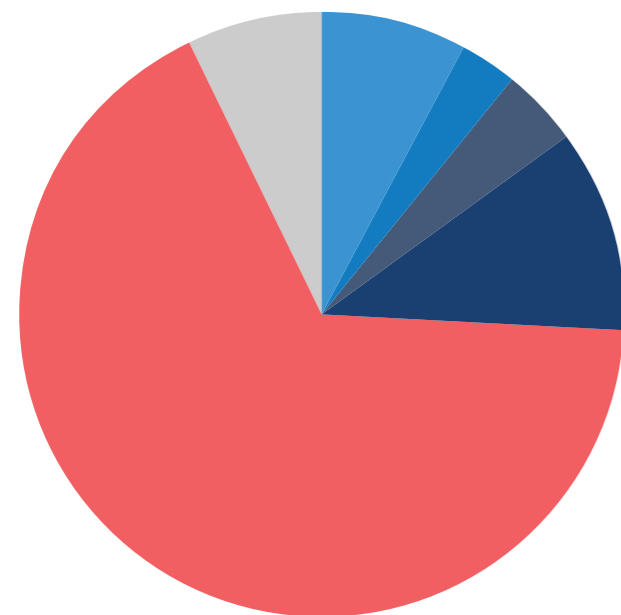
Міська рада має оприлюднювати якомога більше інформації про інвестиційні об'єкти. [На сайті міської ради Коломиї](#) Івано-Франківської області є загальна інформація про об'єкт (наприклад, якщо земельна ділянка — відстань до районного та обласного центру, форма, площа, рельєф ділянки, які є будівлі, чи є ризик затоплення), його правовий статус, транспортна та інженерна інфраструктура, засоби зв'язку. Обов'язково мають бути надані контакти, за якими можна отримати більше інформації про об'єкт.

На сайті [Invest in Mykolaiv](#) **Миколаївської міської ради** також гарно показані об'єкти. Окрім їхніх детальних параметрів, ще є фото, інформація перекладена англійською мовою.

Неуспішним прикладом заповнення розділу про інвестиційні об'єкти є розміщення там оголошень щодо необхідного ремонту доріг, парків та шкіл. Наприклад, **Дружківська міська рада** [назвала](#) інвестиційними проектами потребу в ремонтах вулиці, парку, будинку культури, гуртожитку, лікарні. Очікуваними ефектами вказано покращення умов перебування хворих, надання житла переселенцям, розвиток ландшафту парку. Очевидно, це все є дуже потрібним, але це більше схоже на благодійні проекти, а не інвестиційні. Ніякої інформації про те, що підприємець після ремонту зможе безкоштовно отримати частину приміщень чи якимось їх використовувати, немає. Це заперечує саму сутність інвестування — вкладення коштів для того, щоб отримати віддачу.

Чи є серед членів виконавчого комітету підприємці та представники комерційного сектору, чи оприлюднені їхні контактні дані на веб-сайті¹?

Виконавчий комітет — колегіальний орган, персональний склад якого затверджує рада за пропозицією голови громади. Виконком має широкі повноваження щодо ухвалення рішень, які стосуються господарських питань управління громадою та підприємництва. Також виконавчі комітети переважно завчасно розглядають питання, які виносяться на розгляд сесії ради. Однак часто більшість членів виконавчого комітету складають службовці, керівники правоохоронних органів та представники політичних партій, які представлені в місцевій раді. Залучення до виконавчого комітету на громадських засадах успішних місцевих підприємців та управлінців з комерційного сектору має збалансувати склад виконкому та забезпечити участь в прийнятті рішень представників середовища, які наповнюють бюджет. Але залучення представників комерційного сектору має супроводжуватися оприлюдненням інформації про членів виконкому для мінімізації потенційних конфліктів інтересу.

Але залучення представників комерційного сектору має супроводжуватися оприлюдненням інформації про членів виконкому для мінімізації потенційних конфліктів інтересу.

- 1 бал – 8 міст
- 0,75 бали – 3 міста
- 0,5 балів – 4 міста
- 0,25 балів – 11 міст
- 0 балів – 67 міст
- не надіслали відповіді на запити – 7 міст

Гарні практики

Запорізька міська рада на своєму офіційному веб-сайті оприлюднює фотографію члена виконавчого комітету, детальну біографію та контактний телефон.

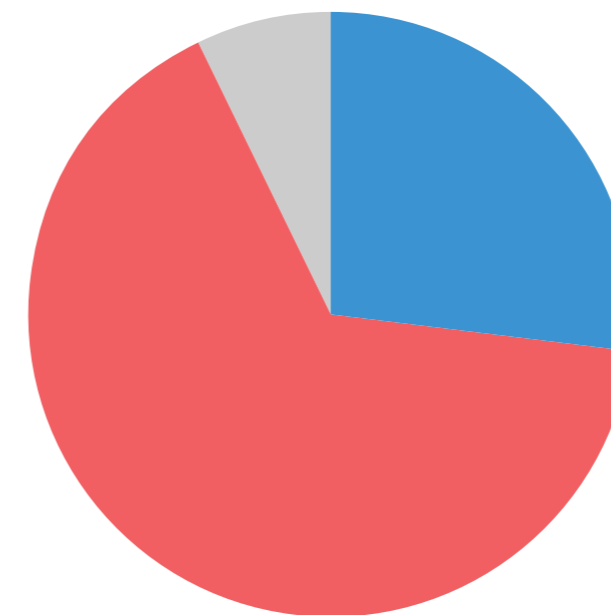
Погані практики

У більшості міських рад відсутні представники комерційного сектору серед членів виконкому або взагалі відсутня будь-яка детальна інформація про членів виконавчого комітету на громадських засадах. Яскравим прикладом є офіційний веб-сайт виконавчого комітету **Івано-Франківської міської ради** та **Херсонської міської ради**, де є лише прізвища, імена та по батькові членів виконкому.

¹ контактний телефон, електронна пошта, фото, адреса

Чи врегульований конфлікт інтересів членів виконавчого комітету в нормативно-правовому акті ОМС?

Виконавчий комітет — це колегіальний орган, до якого за посадою входять голова та секретар ради, а також переважно входять службовці виконавчого комітету (наприклад, заступники міського голови), представники правоохоронних органів та члени виконкому на громадських засадах. Виконавчий комітет має широкі повноваження, які стосуються підприємництва, наприклад, надає дозвіл на встановлення літніх майданчиків при закладах громадського харчування, надає дозвіл на розміщення вивісок та рекламних площин, може звільняти забудовників від пайової участі в розвитку соціальної та інженерної інфраструктура та інше. Проте чинна редакція Закону України «Про запобігання корупції» не поширює норми щодо потенційного чи реального конфлікту інтересу на членів виконавчого комітету, які виконують свої обов'язки на громадських засадах. Однак органи місцевого самоврядування можуть врегулювати питання конфлікту інтересів рішенням сесії ради чи рішенням виконавчого комітету в Регламенті виконавчого комітету.

Однак органи місцевого самоврядування можуть врегулювати питання конфлікту інтересів рішенням сесії ради чи рішенням виконавчого комітету в Регламенті виконавчого комітету.

- 1 бал – 27 міст
- 0 балів – 66 міст
- не надіслали відповіді на запити – 7 міст

Гарні практики

Детально врегулювали питання конфлікту інтересів для членів виконавчого комітету на громадських засадах в **Мукачеві** та **Херсоні** ухваливши відповідно «Порядку запобігання та врегулювання конфлікту інтересів у Мукачівській міській раді та її виконавчих органах» та в розділі 8-1 «Про регламент роботи виконавчих органів Херсонської міської ради».

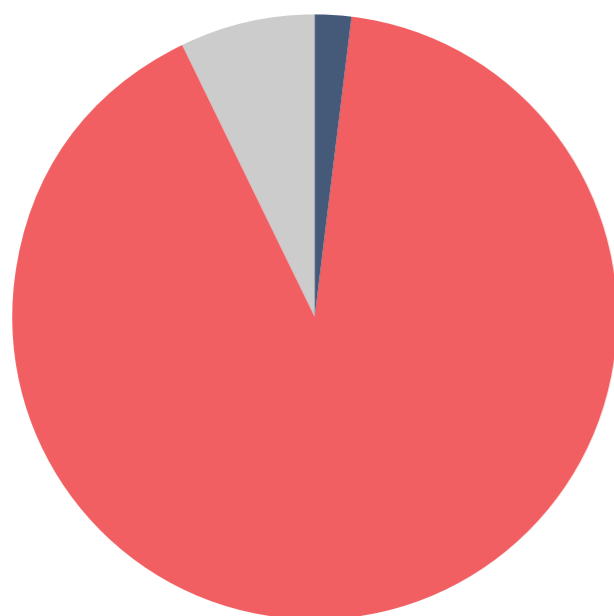

Погані практики

Частина міст, не зважаючи на ухвалення Регламентів виконавчого комітету, не визначає в тексті норм, які врегульовують питання конфлікту інтересів для членів виконкому на громадських засадах. Зокрема, такі приклади можна побачити в **Івано-Франківську** та **Тернополі**.

Чи підключено місто до офіційної платформи, яка допомагає людям відкрити власний бізнес?

Платформа ефективного регулювання дозволяє підприємцям отримати онлайн покрокову інструкцію та перелік дозвільних документів, які потрібно для відкриття певного виду бізнесу в місті. Наприклад, ресторану, пекарні, готелю, СТО тощо. Міська влада може підключитися до веб-порталу, систематизувати та алгоритмізувати для громадян інформацію про створення певного виду бізнесу, а далі працювати над спрощенням процедур по конкретній сфері.

- 2 бали – **0 міст**
- 1 бал – **2 міста**
- 0 балів – **91 місто**
- не надіслали відповіді на запити – **7 міст**

Гарні практики

Міста **Вінниця** та **Миколаїв** активно розробляють та надсилають перелік документів та алгоритм створення бізнесу в різних сферах, враховуючи місцеве регуляторне поле.

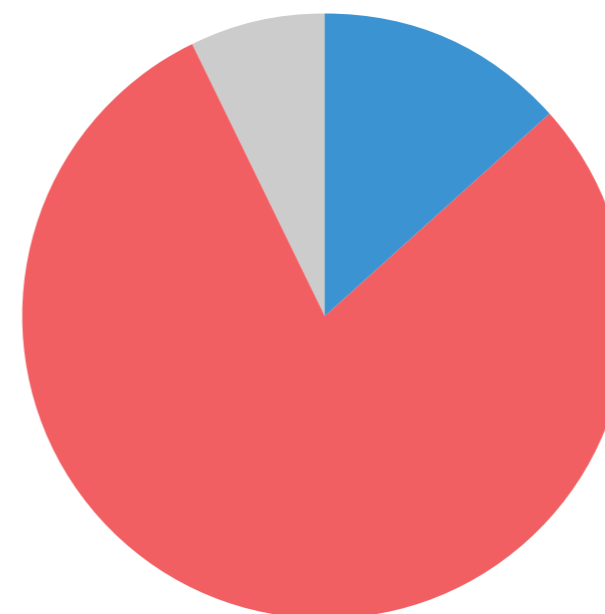
Погані практики

Частина виконавчих органів місцевих рад реєструється на веб-порталі, проте не надсилає повний алгоритм по створенню певного виду підприємницької діяльності або надсилає інформацію лише по одному з видів. Часто процедури, визначені органом місцевого самоврядування, не передбачають строків прийняття рішень, відсутній вичерпний перелік документів, які повинен отримати підприємець, суперечність норм локальних нормативно-правових актів чи відсутність критеріїв відмови в наданні дозвільних документів.

Чи існує в міста геопортал?

Геопортал — це форма оприлюднення геопросторової інформації про місто з геоінформаційної системи в мережі інтернет у зручному та доступному форматі. На геопорталі може розміщуватися містобудівна документація, перелік рекламних носіїв, вільні для оренди комунальні приміщення, перелік об'єктів, які плануються капітально відремонтувати, приміщення чи земельні ділянки, які пропонуються для інвестицій та інше. Відповідно, підприємці мають можливість

отримати детальну офіційну інформацію про місто, не звертаючись безпосередньо до службовців чи надсилаючи листи. Оскільки інформація на геопорталах переважно розміщена у машиночитних форматах, а портал має API, то підприємці можуть використовувати офіційну інформацію для створення власних IT-сервісів.

- 1 бал – **16 міст**
- 0 балів – **77 міст**
- не надіслали відповіді на запити – **7 міст**

Гарні практики

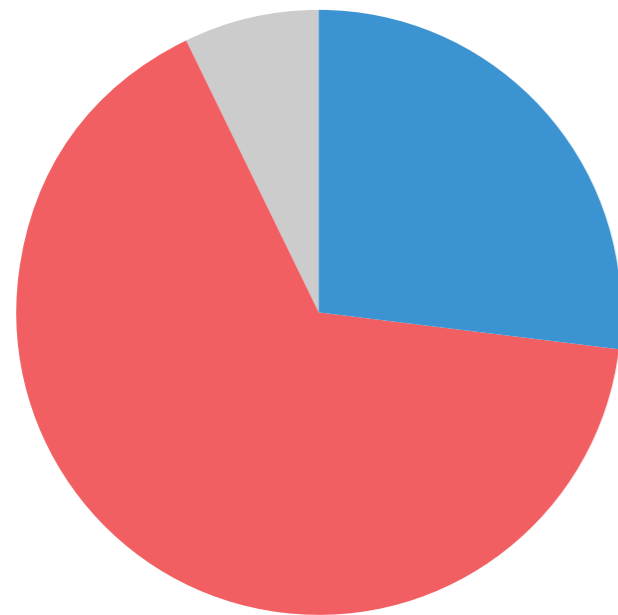
В Україні можна відзначити геопортали **Львівської, Чернівецької, Рівненської міських рад**, на яких опублікували великий обсяг даних з різних сфер управління містом, що регулярно оновлюються. Також слід відзначити, що геопортали мають дружній до користувача інтерфейс і дозволяють накладати різні шари інформації, зручно і швидко аналізувати дані. Покровська міська рада оприлюднила на геопорталі кожне дерево з описом та фото.

Погані практики

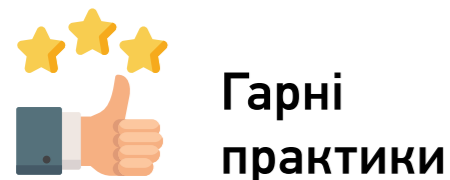
На жаль, частина органів місцевого самоврядування вважає, що нанесення точок із певною інформацією на Google Maps чи Openstreet Maps є повноцінним геопорталом. Наприклад, **Запорізька міська рада** в офіційній відповіді зазначила як геопортал мапу звернень громадян. Проте основою для геоінформаційної системи є містобудівний кадастр та оцифрована містобудівна документація.

Чи оприлюднено в окремому розділі на офіційному веб-сайті інформацію про інженерні мережі² на об'єктах/проектах, які пропонуються для інвестицій міською владою незалежно від форми власності?

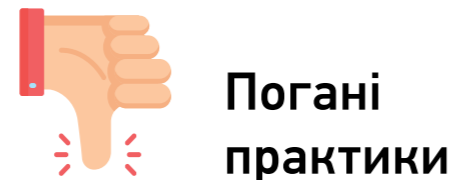

Детальна інформація про мережі, проведені до земельної ділянки чи підключені до об'єкта, який пропонує міська влада для інвестицій полегшує потенційному інвестору попередню оцінку можливості інвестувати, підготовку бізнес-плану та прийняття остаточного рішення. Також розміщення відповідної інформації свідчить про особливу увагу міської влади до підготовки конкретних пропозицій та проектів для інвесторів.

- 1 бал – **27 міст**
- 0 балів – **66 міст**
- не надіслали відповіді на запити – **7 міст**

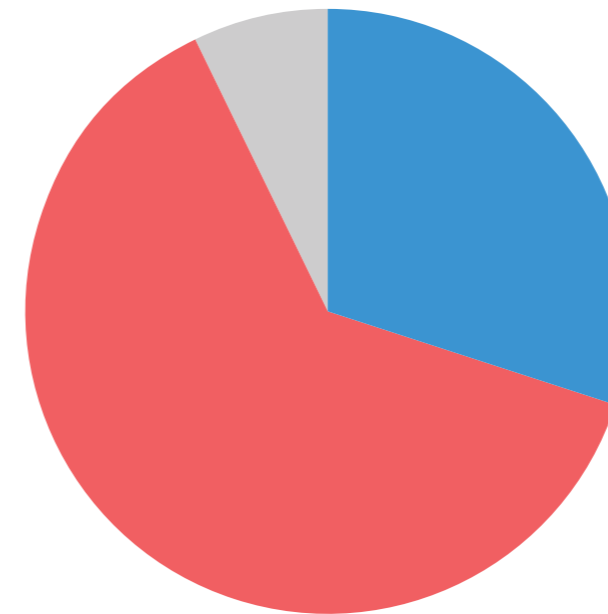
Прикладом вдалого оприлюднення інформації про мережі в інвестиційних об'єктах є веб-портал **Миколаївської міської ради**. На порталі можна дізнатися про діаметр мереж теплопостачання та каналізаційної, продуктивність водопровідної мережі, продуктивність та тиск газової мережі, категорію та потужність електромережі, інформацію про транспортну інфраструктуру.

Частина міст вважає, що інформація про інженерні мережі є інформацією з обмеженим доступом, або не оприлюднює інформацію та стан мереж в об'єктах, які пропонує для інвестицій. Це суттєво ускладнює процес прийняття рішень для потенційних інвесторів, адже потрібно офіційно звертатися безпосередньо до службовців виконавчого комітету або приїжджати у відповідний населений пункт для попередньої оцінки.

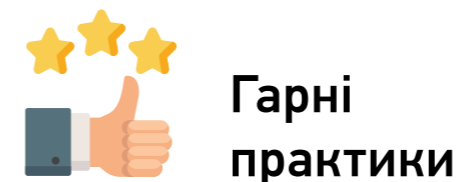
² електромережа, газова мережа, водопровідна мережа, каналізаційна мережа, мережа тепло-постачання, телекомунікаційна мережа

Чи оприлюднено інформацію про співпрацю ОМС з проектами міжнародної технічної допомоги та міжнародними організаціями?

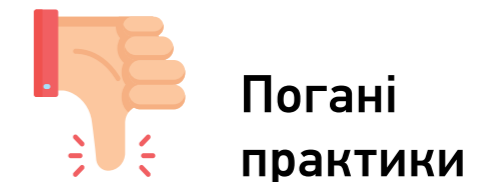

Одним із критеріїв для прийняття рішення щодо інвестицій, кредитування та участі в програмах міжнародної технічної допомоги (МТД) є досвід та успішність реалізації програм МТД у місті. Оприлюднення на офіційному веб-порталі органу місцевого самоврядування переліку програм, бюджету, цілей та результатів діяльності може суттєво полегшити прийняття рішень донора.

- 1 бал – **30 міст**
- 0 балів – **63 міст**
- не надіслали відповіді на запити – **7 міст**

Хмельницька міська рада оприлюднює окремий документ з описом програм МТД, які працюють та працювали в місті. Зокрема, у документі є інформація про проект, донора, бенефіціарів, загальний бюджет, обсяг міжнародної технічної допомоги, обсяг співфінансування проекту, термін реалізації проекту. А **Рівненська міська рада** оприлюднює звіт «Про хід виконання Інвестиційної програми міста Рівного на 2017-2020 роки», де детально описує співпрацю з міжнародними організаціями, посольствами держав, програмами МТД та заходи, організовані профільним структурним підрозділом. Також окремий розділ про співпрацю з програмами МТД має **Маріупольська міська рада**, де описує результати реалізації програм.

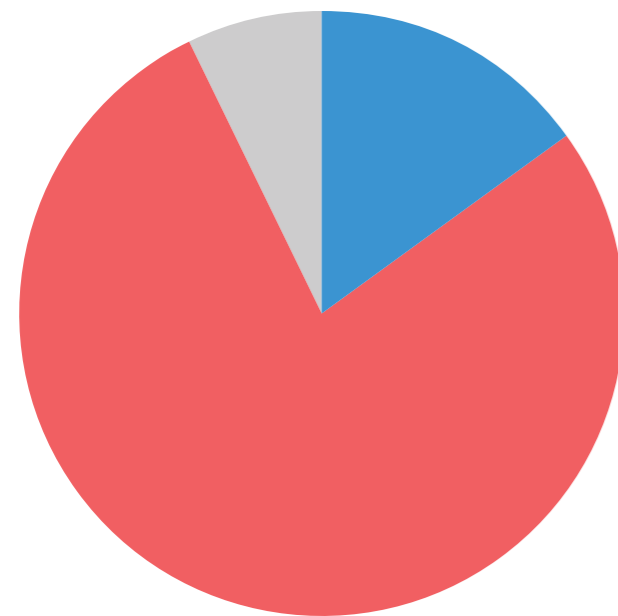

Більшість міст, які досліджувалися, не мають окремого розділу, де описується детально співпраця з програмами та проектами МТД у місті. Переважно інформацію оприлюднюють в розділах новин чи оголошень, що суттєво ускладнює пошук. Також відсутня інформація про те, хто координує реалізацію програм у виконавчому комітеті, детальний опис, з якими програмами місто вже співпрацює та які сфери для співпраці є пріоритетними. У більшості виконавчих комітетів відсутня практика консолідації інформації про роботу програм та проектів МТД у місті.

Чи оприлюднено інформацію про оцінку кредитного рейтингу міста?

Кредитний рейтинг міста — це оцінка кредитоспроможності міста в цілому, що характеризує здатність міста своєчасно та в повному обсязі виплачувати відсотки та основну суму боргу за своїми борговими зобов'язаннями, а також його платоспроможність. Оцінка кредитного рейтингу та його оприлюднення дає можливість позичальнику заявити потенційним інвесторам і партнерам про свою кредитоспроможність, зробити відносини позичальника й інвестора

максимально прозорими. Міста в Україні починають активно залучати кредитні ресурси для реалізації інфраструктурних та транспортних проектів, відповідно незалежна оцінка кредитного рейтингу інституціями з високим рівнем довіри стає стандартом для місцевого самоврядування.

- 1 бал – **15 міст**
- 0 балів – **78 міст**
- не надіслали відповіді на запити – **7 міст**

Гарні практики

Тернопільська міська рада на офіційному веб-сайті створила окремий розділ «[Рейтинги](#)», де публікує інформацію про оцінку кредитного та інвестиційного рейтингу. Великі міста залучають до оцінки кредитного рейтингу відомі міжнародні компанії, наприклад, **Київ** оцінює Standart & Poor's Global Ratings, а **Львів** — Fitch Ratings.

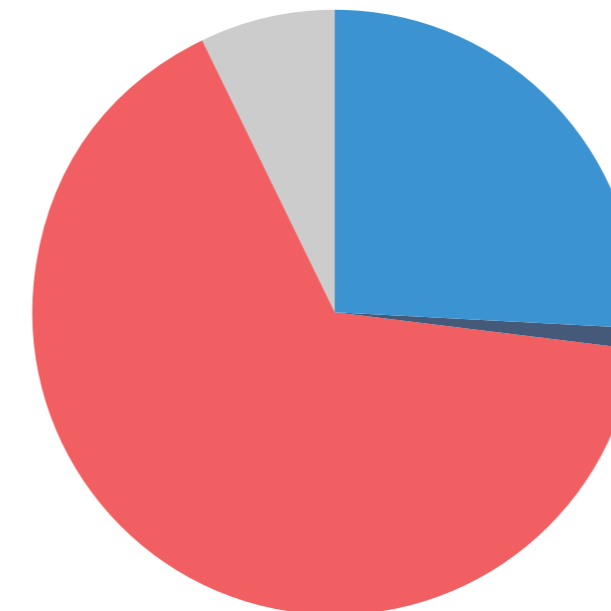
Погані практики

Більшість міст не передбачає фінансів для залучення рейтингових агентств для оцінки кредитного рейтингу, що ускладнює інвесторам та кредиторам прийняття рішень щодо співпраці з містом.

Чи оприлюднено на офіційному веб-сайті в зрозумілому та доступному форматі показники (індикатори) ефективності виконання стратегії міста?

Стратегія міста з визначеним баченням майбутнього міста та пріоритетними сферами, у розвиток яких місто планує вкладати ресурси, може допомогти інвесторам підготувати бізнес-модель та можливість довгострокового планування. Проте зовні складно оцінити, чи реалізовується затверджена Стратегія і чи потрібно її враховувати при підготовці до інвестиції. Саме тому доброю

практикою є визначення ключових показників, за якими можна контролювати та розуміти, чи реалізується Стратегія в місті. Існування чіткої стратегії та можливість легко перевірити, чи вона реалізується, є одним із інструментів для інвесторів, кредиторів та програм МТД щодо підготовки рішення про співпрацю з містом.

- 1 бал – **26 міст**
- 0,5 балів – **1 місто**
- 0 балів – **66 міст**
- не надіслали відповіді на запити – **7 міст**

Гарні практики

Однією з найкращих практик є «[Панель міста](#)» **Львова**, де можна відслідкувати показники в трьох пріоритетних сферах. Наприклад, «рівень задоволеності медичними послугами», «рівень безробіття», «оцінка достатності спортивної інфраструктури» та інші.

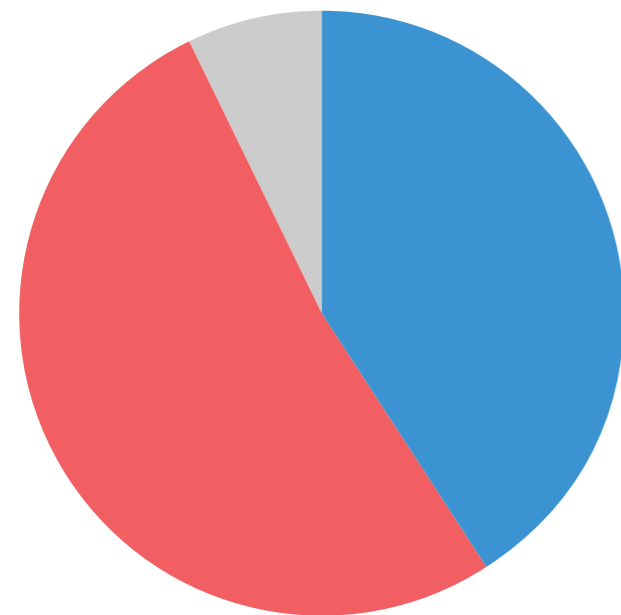
Погані практики

Лише 27 міст зі 100 затвердили стратегії розвитку. Проте, не всі міста, які затвердили стратегії, відслідковують їхнє виконання. Також, потенційним інвесторам складно отримати інформацію про реальне виконання затвердженої стратегії розвитку міста. Часто міська рада при розробці стратегії не оприлюднює в зрозумілому та доступному вигляді показники за допомогою яких можна на офіційному веб-порталі відслідкувати стан реалізації документу.

Чи міська рада ухвалила програму підтримки та розвитку підприємництва, та чи фінансується вона в 2018 році?

Органи місцевого самоврядування мають практичні інструменти допомоги в розвитку підприємництва. Наприклад, відшкодувати частину відсотків за взяті кредити підприємцями, співфінансування стартапів, фінансування навчання підприємців та промоцію місцевих брендів.

Для цього переважно затверджують цільову програму чи створюють цільовий фонд. Існування та функціонування таких програм та фондів є практичним інструментом виконання обіцянок про розвиток підприємництва.

- 1 бал – **41 місто**
- 0 балів – **52 міста**
- не надіслали відповіді на запити – **7 міст**

Гарні практики

Виконавчий комітет **Івано-Франківської міської ради** проводить [конкурсний відбір](#) проектів стартапів на фінансування з міського бюджету. Конкурсанти можуть отримати до 50 тис грн безповоротної фінансової допомоги від міської влади у разі перемоги на конкурсі. **Вінницька міська рада** через ухвалення «Програми посилення конкурентоспроможності малого та середнього підприємництва 2017–2020 роки» створює Центр розвитку підприємництва.

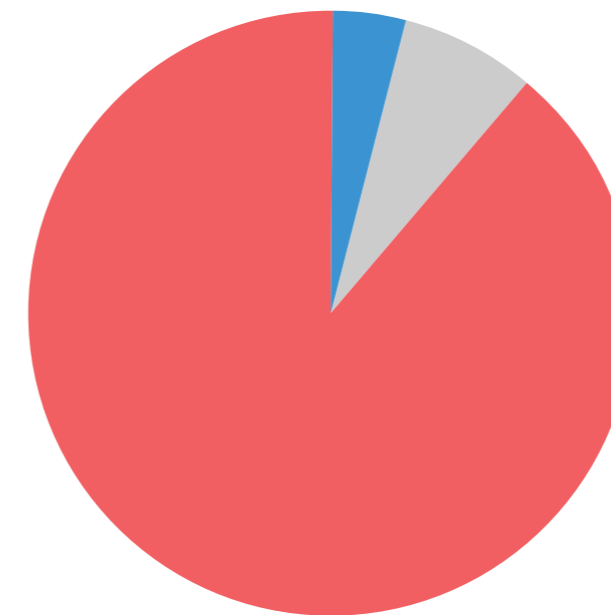
Погані практики

На жаль, часто органи місцевого самоврядування затверджують Програми, проте не передбачають їхнього фінансування з бюджету. Тобто формально підтримують підприємців, а на практиці не готові вкладати кошти з бюджету в їхній розвиток.

Чи ухвалила міська рада рішення про запровадження електронних аукціонів для продажу прав на розміщення сезонної торгівлі?

Система ProZorro.Продажі дозволяє на електронному аукціоні реалізовувати громадам права на сезонну торгівлю, МАФи, проведення ярмарок, аукціонів на зовнішню рекламу і багато іншого. Органам місцевого самоврядування не потрібно вносити жодної оплати за користування системою, адже вона з етапу громадської ініціативи переросла в офіційну державну електронну торгову систему, через яку відбувається «мала приватизація».

Система дозволяє в онлайн-режимі через електронний аукціон підприємцям викупити право на розміщення сезонної торгівлі.

- 1 бал – **4 міста**
- 0 балів – **89 міст**
- не надіслали відповіді на запити – **7 міст**

Гарні практики

Київська міська державна адміністрація та виконком **Львівської міської ради** почали використовувати державну торгову систему не лише для малої приватизації чи продажу майна, але й для продажу прав на розміщення сезонної торгівлі. Як результат збільшили дохід в бюджет громади в кілька разів від стартової ціни

Погані практики

Міста підписували Декларації про запровадження системи ProZorro.Продажі, проте використовували її можливості лише частково або й взагалі не використовували. Наприклад, така ситуація склалася в **Івано-Франківську** та **Тернополі**.

ЩО TAKE TRANSPARENT CITIES / ПРОЗОРИ МІСТА?

Це міста, де жителі знають куди витрачається бюджет; міста, в яких можна записати дитину до садочка онлайн; де люди можуть дивитися сесії міської ради в режимі онлайн та вільно відвідувати їх; і де критерії відбору місцевих державних службовців є зрозумілими та відкритими для людей. Це міста, в яких “правила гри” є відкритими та прозорими для інвесторів та підприємців. Це місто, яке є зручним та дружнім для своїх мешканців. Прозорі міста — це міста щасливих людей.

Transparent Cities/Прозорі міста — це Програма Transparency International Україна, яка працює задля посилення мотивації українських міст ставати більш прозорими, підзвітними та зацікавленими.

Ми створили Рейтинг прозорості 100 найбільших міст, використовуючи ряд показників, згідно з якими порівнюються муніципалітети: відкритість інформації про роботу органів влади, участь громадськості у процесі прийняття рішень, прозорість інвестиційної сфери, бюджетування, закупівель тощо.

Результати рейтингу є базисом для вдосконалення міст: ми проводимо семінари в регіонах України для поширення кращих практик; організуємо партнерські обміни досвідом між держслужбовцями; проводимо тренінги для місцевих активістів, щоб надати їм більше можливостей для моніторингу діяльності муніципалітетів.

Ми віримо, що завдяки розкриттю інформації, необхідної для громадян в зрозумілому для них вигляді та через надання їм інструментів реального впливу та участі у прийнятті рішень можливо побороти корупцію на місцевому рівні.

Трансперенсі Інтернешнл Україна
04053, м. Київ, вул. Січових Стрільців 37-41, 5-й поверх
робочий телефон: 044-360-52-42
www.ti-ukraine.org